

ENVIRONMENTÁLNE MANAŽÉRSTVO - PODPORA UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA.

Vojtech KOLLÁR

ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN SUPPORT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Abstrakt

Sustainable development aims to meet the ever growing needs and demands in tandem with the essence of sustainable development is the removal of the dichotomy between economic, social and environmental systems. Irreplaceable role in satisfying the ever growing needs while maintaining the required quality of environmental components are voluntary instruments of environmental policy and the promotion and implementation of country-level legal and business entities. Comparative analysis focuses on the analysis of legislation, institutional framework and implementation status, respectively. barriers to implementing systemic approaches environmentálneho Management

Key words: quality management system, sustainable development, environmental instruments policy

Úvod

Koncepcia trvalo udržateľného rozvoja predstavuje optimalizáciu vzťahov medzi ekonomickou, sociálnou a environmentálnou dimenziou v spoločenskom systéme. Je to spôsob vytvárania udržateľného rastu zameraného na uspokojovanie stále rastúcich potrieb v koexistencii s udržateľným rozvojom, ktorý je orientovaný na zachovanie biotických a abiotických zložiek životného prostredia aj pre budúce generácie.

Aktivita spoločnosti a právnych subjektov podnikania, ktoré sú v súlade s koncepciou a princípmi trvalo udržateľného rozvoja a spĺňajú aj podmienky pre zachovanie života na zemi vo všetkých jeho existujúcich formách sú súčasťou environmentálnej politiky. Environmentálna politika je orientovaná na základné smery, ktoré spočívajú v preventívnom znižovaní environmentálnych záťaží a v riešení opatrení na odstránenie negatívnych dopadov antropogénnej činnosti človeka na zložky životného prostredia, ale predovšetkým jej poslaním je týmto dôsledkom predchádzať. Environmentálna politika je súčasťou hospodárskej politiky každého štátu.

Vstupuje do výrobných a spotrebných rozhodnutí podnikateľskej sféry a domácností, subjektov trhu produktov, s cieľom dosiahnuť zmeny v správaní subjektov trhu v prospech životného prostredia a tak prispieť k zabezpečeniu trvalo udržateľného rozvoja. Pri presadzovaní zámerov štátnej environmentálnej politiky a dosahovaní stanovených environmentálnych cieľov je implementovanie nástrojov environmentálnej politiky aktívnou formou, ako stimulovať a ovplyvňovať užívateľov životného prostredia k požadovanému environmentálnemu správaniu sa.

1. Nástroje environmentálnej politiky

Nástroje environmentálnej politiky môžeme charakterizovať ako opatrenia normatívne, ekonomické a dobrovoľné na ovplyvňovanie environmentálneho správania sa subjektov na trhu produktov. Skupinu nástrojov, označovanú ako príkazovo-kontrolné, legislatívne, resp. priame, môžeme charakterizovať ako inštitucionálne opatrenia na priame ovplyvňovanie environmentálneho správania. Sú založené na administratívnych nariadeniach vydávaných štátnou správou a samosprávou. Využívanie týchto nástrojov v súčasnosti nadobúda rôzne formy od príkazov, zákazov, noriem, štandardov, obmedzení prípustného množstva, či limitných povolení, až po zákaz výroby, či uvádzania produktov na trh, ktoré spôsobujú záťaž zložiek životného prostredia nad prípustné hodnoty súčasného stavu poznatkov.[9] Sú to nástroje, ktoré sú podnikateľské subjekty a spotrebiteľia nútení rešpektovať. Ich uplatňovaním dochádza k znižovaniu záťaženia zložiek životného prostredia a tým i obmedzeniu vzniku negatívnych externalít. Najväčšou prednosťou ich aplikácie je to, že ich priamym nasadením umožňujú v krátkom čase dosiahnuť zlepšenie kvality životného prostredia. Sú relatívne jednoducho aplikovateľné, a to predovšetkým z dôvodu ich jasnej formulácie. Ich dodržiavanie je možné kontrolovať a ich porušovanie sankcionovať.

Každý subjekt na trhu musí dodržiavať normy a predpísané limity, bez ohľadu na výšku nákladov, ktoré musí v tejto súvislosti vynaložiť. Všeobecne záväzné predpisy pôsobia plošne a nezohľadňujú skutočnosť, že každý znečisťovateľ musí vynaložiť iné náklady na obmedzenie znečistenia. [10] Rizikom je, že znečisťovatelia sú donútení len splniť predpísané limity bez pozitívnej stimulácie, čo sa následne môže premietnuť aj do ich postojov k celkovej ochrane životného prostredia. Ekonomické nástroje, trhovo – orientované sú založené na nepriamom ovplyvňovaní správania sa subjektov trhu, ktorí poškodzujú, znečisťujú, či neprimerane znehodnocujú zložky životného prostredia.

Súbor týchto ekonomických nástrojov by však mal byť vytvorený tak, aby pre všetky hospodárske subjekty i jednotlivcov bolo ekonomicky výhodnejšie minimalizovať spotrebu prírodných zdrojov, tvorbu odpadov, či negatívne zásahy do krajiny, ako aj produkovať výrobky s vyhovujúcimi environmentálnymi parametrami[1].

Ekonomické nástroje nadobúdajú rôznu podobu v závislosti od typu ekonomiky daného štátu. Súčasná environmentálna politika vyspelých krajín disponujú širokým zoznamom ekonomických nástrojov. Medzi najčastejšie v tejto skupine zaraďujeme nástroje ako emisné poplatky a sankcie (ako napríklad poplatky za znečisťovanie ovzdušia, vody, poplatky za spaľovanie odpadu a iné) alebo environmentálne dane (napríklad ekologická daňová reforma), daňové úľavy a finančné

podpory (ako pozitívne stimuly najčastejšie v podobe dotácií), depozitno-refundačné systémy (ako systém zálohovania sklenených fliaš), systémy emisného obchodovania, emisné práva a mnohé iné. Základné výhody, ktoré prináša aplikácia ekonomických nástrojov spočívajú v minimalizácii celkových spoločenských nákladov nutných na dosiahnutie stanovených environmentálnych efektov (nepôsobia plošne, ale prihlasujú na rôzne náklady jednotlivých subjektov na zamedzenie znečistenia), v podnecovaní subjektov k ekonomicky optimálnemu znižovaniu znečistenia a nielen k splneniu nariadených noriem a limitov, ďalej tiež v minimalizácii nárokov na štátnu administratívu, pretože pôsobia v rámci trhových síl, ako aj vo vytváraní dodatočného zdroja prostriedkov na ochranu životného prostredia.

S vývojom environmentálnej politiky sa postupne rozširuje i rozsah využívaných environmentálnych nástrojov. V súčasnej praxi sa intenzívne uplatňujú popri normatívnych a ekonomických nástrojov dobrovoľné nástroje. Nástroje patriace do tejto skupiny môžeme charakterizovať ako aktivity právnych subjektov podnikania, ktoré sú prijímané vo forme opatrení zameraných na zníženie znečistenia životného prostredia nad rámec platnej environmentálnej legislatívy. Ich uplatnenie má dopad na znižovanie znečistenia životného prostredia, a zvyšovanie environmentálneho profilu podniku. Generujú pozitívne a aktívne environmentálne a ekonomické efekty. Dobrovoľné nástroje, na rozdiel od predchádzajúcich dvoch skupín, nie sú vynútené zákonom, alebo motivované finančnou stimuláciou, avšak môžu obsahovať prvky oboch, napríklad vo forme finančného postihu, ak dohoda nebola splnená. Tieto nástroje patria do skupiny nástrojov preventívnej stratégie, čo znamená, že sa sústreďujú na odstraňovanie príčin znečisťovania zložiek životného prostredia. Sú založené na dobrovoľnom, ale zmluvnom vzťahu medzi orgánom verejnej správy a právnym subjektom podnikania. [11] Ich základom je teda dobrovoľne uzatvorená verejnoprávna zmluva medzi správnym orgánom a podnikom na plnenie nadštandardných environmentálnych požiadaviek s cieľom zaviazania sa na neustále zabezpečovať a zlepšovať svoj vzťah k zložkám životného prostredia, pod dohľadom tretej strany garantovanom štátom[2]. Využívanie tejto skupiny nástrojov environmentálnej politiky predstavuje zároveň najvyšší stupeň environmentálneho správania organizácie.

1.1. Systémy environmentálneho manažérstva

Systémy environmentálneho manažérstva predstavujú účinný nástroj pri riadení a znižovaní negatívnych vplyvov na životné prostredie. Environmentálne manažérstvo je tá časť celkového systému manažérstva, ktorá obsahuje organizačnú štruktúru, plánovanie činností, zodpovednosť, praktiky, postupy, procesy a zdroje na prípravu, zavádzanie, dosahovanie, preskúvanie a udržiavanie environmentálnej politiky. Základnou filozofiou a princípom tohto systému je neustále a sústavné zlepšovanie vzťahu organizácie k životnému prostrediu, znižovanie environmentálnej záťaže a skvalitňovanie environmentálneho profilu. Základnou požiadavkou pre zavedenie systému environmentálneho manažérstva a jeho úspešnú realizáciu predstavuje záväzok vrcholného manažmentu k procesu neustáleho zlepšovania, k prevencii znečistenia, k podpore a zvyšovaniu úrovne ochrany životného prostredia v súlade s ekonomickými a sociálnymi potrebami, možnosťami, cieľmi a svojou environmentálnou politikou. Pochopenie systému environmentálneho manažérstva, ako aj jeho prijatie a angažovanosť manažérov na všetkých stupňoch riadenia, v horizontálnej a vertikálnej štruktúre podniku a všetkými zamestnancami je najlepšia záruka naplnenia tohto záväzku. Pri implementovaní systému environmentálneho manažérstva v prostredí právnych subjektov podnikania v Európskej únii existujú v zásade dva základné prístupy a to:

- Systém environmentálneho manažérstva podľa medzinárodnej normy
- Schéma pre environmentálne manažérstvo a audit EMAS

Cieľom ich zavádzania je trvalé znižovanie negatívneho vplyvu realizovaných činností právnych subjektov podnikania na zložky životného prostredia, budovanie optimálnej organizačnej štruktúry, ktorá zabezpečuje potrebné vertikálne a horizontálne väzby poriadok v procese transformácie vstupov na želané výstupy, dobré vzťahy s verejnosťou a so štátnou správou a samosprávou, v neposlednej miere aj získanie certifikátu ISO 14001 alebo registrácia v programe EMAS.

Okrem vyššie uvedených systémov môže podnik pristúpiť k zavedeniu tzv. „neformálneho“ systému environmentálneho manažérstva, t.j. bez certifikácie. Túto variantu využívajú najmä malé a stredné podniky, ktorým ich finančné, personálne a časové prostriedky bránia v zavedení plnohodnotného formálneho systému. Zlepšenie environmentálneho profilu a fungovanie environmentálneho riadenia môže byť pre tieto podniky motivujúce a je predpokladom tvorby potrebnej dokumentácie a prípravy na certifikáciu. Podnik môže taktiež zavádzať len vybrané prvky systému environmentálneho manažérstva, či napríklad využiť postupné zavádzanie systému, avšak nemusí ho doviest' až do fázy certifikácie. Systém environmentálneho manažérstva je založený na princípe neustáleho zlepšovania vzťahu podnikov k životnému prostrediu s cieľom znižovať, alebo eliminovať environmentálne záťaže a skvalitňovať environmentálny profil podniku. Je vybudovaný na požiadavkách ISO radu 14000[1]. Systém environmentálneho manažérstva je zložkou komplexného systému manažérstva, ktorá obsahuje postupy, procesy a prostriedky na prípravu, realizáciu, preskúvanie a udržiavanie environmentálnej politiky cieľovo orientovanej na realizáciu zámerov v oblasti starostlivosti o životné prostredie.

Systém predstavuje súbor vzájomne previazaných aktivít, ktorých cieľom je neustále zlepšovať environmentálne správanie organizácie resp. prispôbovať ho meniacim sa podmienkam činnosti podniku a jeho okolia[3]. EMAS ako, systémový nástroj Európskeho spoločenstva na ochranu životného prostredia a podporu udržateľného rozvoja, predstavuje dobrovoľný systém pre organizácie, ktoré chcú zhodnotiť a zlepšiť svoje environmentálne správanie. V prípade EMAS sa jedná o preventívne zameraný nástroj, systematický prístup, ktorého hlavnou úlohou je zavedenie takého systému riadenia, ktorý zaistí neustále znižovanie negatívnych vplyvov podniku na životné prostredia a bude podporovať preventívne opatrenia. Jadro pre EMAS pritom tvorí systém environmentálneho manažérstva podľa medzinárodnej normy ISO 14000. EMAS v dôležitých aspektoch poskytuje aj dôveryhodnosť vo zvyšovaní environmentálnej výkonnosti, overené dodržiavanie právnych predpisov, transparentnosť a zrozumiteľnosť prostredníctvom environmentálneho vyhlásenia[4]. Podstata tejto schémy spočíva v začlenení všetkých zamestnancov do vytvoreného systému riadiaceho vplyvu podniku na životné

prostredie. Plnenie všetkých úloh vedúcich k znižovaniu negatívnych vplyvov podniku na zložky životného prostredia je následne kontrolované audítormi podniku, ale i audítormi z nezávislej organizácie.

Organizácie spĺňajúce požiadavky na environmentálne manažérstvo a komunikáciu podľa EMAS sú zaregistrované v EMAS a majú právo používať logo EMA obr.č.1.

Obrázok č.1: Logo EMAS [8]

1.2. Indikátory trvalo udržateľného rozvoja

Trvalo udržateľný rozvoj /TUR/ umožňuje uspokojovať potreby súčasnosti bez toho, aby boli ohrozené nároky budúcich generácií na uspokojovanie ich potrieb. Indikátory sú vo všeobecnosti merateľné veličiny, ktoré poskytujú informácie o vývoji, trendoch, javoch a procesoch v kvalitatívnom a kvantitatívnom vyjadrení.

Indikátory TUR slúžia na popísanie a monitorovanie aktuálneho stavu, ako aj na sledovanie pokroku a napĺňania cieľov v oblasti dosahovania trvalo udržateľného rozvoja.

Komisia pre trvalo udržateľný rozvoj, ktorú ustanovila. Organizácia spojených národov, zdefinovala 132 indikátorov TUR. Tieto sú rozdelené do desiatich tematických okruhov, ktoré sa následne delia na témy, pod témy a oblasti záujmu. Každý z indikátorov poskytuje tri úrovne informácií. Tematické okruhy indikátorov, ako ich úrovne sú v tabuľke č.1.

Tabuľka č. 1: Indikátory TUR podľa jednotlivých tematických oblastí [12]

Téma	Hlavný indikátor (úroveň 1)	Ďalšie indikátory (úroveň 2)	Ďalšie indikátory (úroveň 3)
Sociálno-ekonomický rozvoj	Reálny HDP na obyvateľa	Investície	Regionálne rozdiely v HDP
		Produktivita práce	Úspory domácností
			Výdavky na výskum a vývoj
		Zamestnanosť	Energetická náročnosť
			Zamestnanosť žien
			Regionálne rozdiely v zamestnanosti
Udržateľná spotreba a výroba	Produktivita zdrojov	Iný ako materiálny odpad	Nezamestnanosť
			Domáca materiálová spotreba
			Nebezpečný odpad
		Spotreba elektrickej energie v domácnostiach	Recyklovaný a kompostovaný komunálny odpad
			Atmosférické emisie
			Počet osôb v domácnosti
			Výdavky domácnosti
		Systémy environmentálneho riadenia	Konečná spotreba energie
			Vlastníctvo auta
			Environmentálne značky
			Plocha, na kt. sa vzťahujú Agroenvironment. záväzky
			Ekologické poľnohospodárstvo
Sociálne začleňovanie	Riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia	Index hustoty dobytku	
		Riziko chudoby po sociálnych transferoch	Intenzita chudoby
		Ťažká materiálna deprivácia	Nerovnosti v príjmoch
		Domácnosti s veľmi nízkou intenzitou práce	Pracujúce chudobné osoby
			Dlhodobá nezamestnanosť
		Osoby s predčasne ukončenou školskou dochádzkou	Rozdiel v mzde medzi pohlaviami
			Dospelí s nízkym vzdelaním
			Celoživotné vzdelávanie
Demografické zmeny	Miera zamestnanosti	Nízka gramotnosť v čítaní žiakov	
		Miera pôrodnosti	
		Stredná dĺžka života vo veku 65 rokov (podľa	Migrácia

	starších pracovníkov	pohlavia)	Starší obyvatelia v porovnaní s obyvateľmi v produktívnom veku	
		Úroveň príjmu po veku 65 rokov v porovnaní s príjmom predtým	Riziko chudoby pre osoby staršie ako 65 rokov	
		Verejný dlh	Dôchodkový vek	
<i>Verejné zdravie</i>	Stredná dĺžka života a počet rokov prežitých v zdraví	Úmrtia v dôsledku chronických chorôb	//Výdavky na starostlivosť o staršie osoby Vplyv starnutia na verejné výdavky	
		Výroba toxických chemikálií	Samovraždy	
			Nenaplnené potreby v oblasti zdravotnej starostlivosti	
			Vystavenie tuhým časticiam v znečistenom ovzduší	
			Vystavenie ozónu v znečistenom ovzduší	
			Obťažovanie hlukom	
<i>Klimatické zmeny a energia</i>	Emisie skleníkových plynov	Emisie skleníkových plynov podľa odvetví	Intenzita skleníkových plynov pri spotrebe energie	
			Globálna priemerná teplota zemského Povrchu	
	Spotreba energie z obnoviteľných zdrojov	Energetická závislosť		Hrubá domáca spotreba energie
				Výroba elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov
				Spotreba energie z obnoviteľných zdrojov v doprave
		Kombinovaná výroba tepla a elektrickej energie		
		Implicitná sadzba dane z energie		
<i>Udržateľná doprava</i>	Spotreba energie v doprave vzhľadom na HDP	Rozdelenie jednotlivých druhov nákladnej a osobnej dopravy	Objem nákladnej dopravy v pomere k HDP	
			Objem osobnej dopravy v pomere k HDP	
		Emisie skleníkových plynov z dopravy Ľudia usmrtení pri cestných nehodách	Investície do dopravnej infraštruktúry	
			Ceny osobnej dopravy	
			Priemerné emisie CO ₂ / km z nových osobných áut	
<i>Prírodné zdroje</i>	Hojnosť bežných Vtákov Ochrana populácií Rýb	Chránené oblasti	Priemerné emisie NO _x z dopravy	
		Odber vody	Emisie tuhých častíc z dopravy	
		Nárast zastavanej plochy	Kvalita vody v riekach	
<i>Globálne partnerstvo</i>	Podiel oficiálnej rozvojovej pomoci na HDP	Dovoz z rozvojových krajín	Objem osobnej dopravy v pomere k HDP	
			Investície do dopravnej infraštruktúry	
		Finančné prostriedky pre rozvojové krajiny	Ceny osobnej dopravy	
			Priemerné emisie CO ₂ / km z nových osobných áut	
			Emisie NO _x z dopravy	
		Emisie CO ₂ na obyvateľa	Emisie tuhých častíc z dopravy	
				Kapacita rybolovu
<i>Dobré vládnutie</i>	Žiadny hlavný indikátor	Prípady porušenia právnych predpisov	Prírastok a výrubu v lesoch	
			Účast' voličov	
		Environmentálne dane v porovnaní s daňami z práce	Podiel dovozu z najmenej rozvinutých krajín	
			Dotácie pre poľnohospodárstvo EÚ	
			Podiel zahraničných priamych investícií v nízkopríjmových krajinách	
	Podiel oficiálnej rozvojovej pomoci pre nízkopríjmové krajiny			
	Podiel neviazanej pomoci			
	Pomoc na sociálnu infraštruktúru a služby			
	Pomoc na odpustenie dlhov			
	Pomoc na zásobovanie vodou a sanitáciu			
	Dôvera obyvateľov v inštitúcie EÚ			
	Transponovanie právnych predpisov EÚ			
	Transponovanie právnych predpisov EÚ			
	Využívanie elektronickej verejnej správy			
		-		

2. Inštitucionálne zabezpečenie EMS podľa ISO radu 14001 v SR a ČR

Normy radu ISO sú do sústavy STN v SR preberané národným normalizačným orgánom Slovenským ústavom technickej normalizácie. Neustranné odborné posúdenie a uznanie zodpovedných subjektov pri overovaní EMAS a certifikácii systémov EMS vykonáva v SR Slovenská národná akreditačná služba. Zoznam subjektov, ktoré sú akreditované na certifikáciu environmentálnych systémov manažérstva podľa ISO 14001 je v j tabuľke č.2.

Tabuľka č.2: Akreditované certifikačné spoločnosti pre environmentálny manažérstva podľa ISO 14001 v SR [13]

Registračné číslo	Názov akreditovanej spoločnosti	Sídlo	Dátum vydania osvedčenia	Dátum platnosti osvedčenia
R – 001	LIGNOTESTING, a.s.	Bratislava	3.12.2012	17.3.2015
R – 002	VÚSAPL, a.s.	Nitra	18.12.2012	31.10.2015
R – 003	S K Q S, s.r.o.	Žilina	7.5.2012	7.5.2016
R – 005	Technický a skúšobný ústav stavebný, n.o.	Bratislava	31.1.2013	31.10.2015
R – 006	TÚV SÚD Slovakia s.r.o.	Bratislava	25.1.2013	31.10.2015
R – 031	ACB, s.r.o.	Trenčín	29.10.2012	29.10.2016
R – 033	PQM, s. r. o.	Banská Bystrica	14.8.2012	15.7.2013
R – 037	ACERT, s. r. o.	Trenčianske Teplice	13.12.2012	15.7.2013
R – 042	Výskumný ústav zväračský - Priemyselný inštitút SR	Bratislava	5.12.2012	16.12.2013
R – 043	ECM Certification, s.r.o.	Komárno	30.11.2012	13.11.2013
R – 047	Gemer Audit, spol. s r.o.	Rožňava	25.6.2012	12.2.2014
R – 049	SGS Slovakia spol. s r. o.	Košice	9.1.2013	30.4.2014
R – 054	CVI, s.r.o.	Poprad	5.12.2012	20.12.2014
R – 056	ELBACERT, akciová spoločnosť	Kremnica	13.7.2012	4.9.2013
R – 060	QUALIFORM SLOVAKIA s.r.o.	Bratislava	14.12.2012	30.6.2015
R – 064	3EC International a.s.	Bratislava	10.7.2012	30.6.2015
R – 072	CERTY CEQ, s. r. o.	Pezinok	27.9.2012	27.9.2016
R – 073	SMC Slovensko a.s.	Bratislava	27.3.2012	27.3.2016
R – 080	eucert s.r.o.	Žiar nad Hronom	19.12.2012	17.8.2013
R – 081	ASTRAIACertification, s. r. o.	Nitra	23.1.2013	6.9.2015
R – 085	ISO QUALITYCERT s.r.o.	Nitra	14.8.2012	14.10.2014
R – 087	EUPONT CERT s.r.o	Komárno	9.1.2013	18.11.2014

V Českej republike sú normy rady ISO preberané do systému a to v podobe Českej sústavy noriem, označovaných ako ČSN. Funkciu národného normalizačného orgánu v tomto prípade plní Český normalizačný inštitút. Akreditácie v oblasti certifikácie systémov environmentálneho manažérstva podľa normy ISO 14001 a posudzovanie zhody podľa EMAS zabezpečuje v ČR Český inštitút pre akreditáciu. Zoznam akreditovaných subjektov na certifikáciu environmentálnych systémov manažérstva podľa ISO 14001 v ČR prezentuje tabuľka č. 3.

Tabuľka č.3: Akreditované certifikačné spoločnosti pre environmentálny systém manažérstva podľa ISO 14001 v ČR [14]

Registračné číslo	Názov akreditovanej spoločnosti	Sídlo	Dátum vydania osvedčenia	Dátum platnosti osvedčenia
3001	Technický a zkušební ústav stavební Praha, s.p.	Praha	20.09.2012	02.07.2015
3002	Institut pro testování a certifikaci, a.s.	Zlín	08.01.2013	29.11.2015
3003	Textilní zkušební ústav, s.p.	Brno	14.06.2012	07.01.2016
3004	Elektrotechnický zkušební ústav, s.p.	Praha	28.11.2011	11.11.2016
3009	Výzkumný ústav pozemních staveb – Certifikační společnost, s.r.o.	Praha	24.07.2012	19.06.2017
3010	Technický a zkušební ústav stavební Praha, s.p.	Praha	06.12.2012	25.04.2013
3011	QUALIFORM, a. s.	Brno	27.02.2013	11.02.2018
3016	Český lodní a průmyslový registr, s.r.o.	Praha	29.01.2013	20.12.2018
3024	STAVCERT Praha, spol. s r. o.	Praha	15.11.2012	03.09.2014
3027	CERT- ACO, s. r. o.	Kladno	29.01.2013	20.11.2014
3029	CQS – Sdružení pro certifikaci systémů jakosti	Praha	28.08.2012	10.04.2013
3031	SILMOS-Q s.r.o.	Brno	16.01.2013	18.12.2014
3053	TÚV SÚD Czech s.r.o.	Praha	28.06.2012	01.06.2017
3054	Český svářečský ústav s.r.o.	Ostrava	29.06.2012	08.06.2017
3067	ITQ – Inštitút teórie kvality, s.r.o.	Žilina	19.12.2012	23.10.2017
3081	Česká společnost pro jakost, o.s.	Praha	28.01.2013	17.07.2013
3093	BEST QUALITY, s.r.o.	Ostrava	04.01.2013	20.08.2014
3100	Bureau Veritas Certification Czech Republic, s.r.o.	Praha	13.08.2012	31.12.2014
3104	DOM – ZO 13, s.r.o.	Ostrava	31.10.2012	17.09.2015

3105	TDS Brno - Sekce řízení jakosti a certifikace, občanské sdružení	Brno	03.11.2011	20.09.2015
3115	EURO CERT CZ, a. s.	Roztoky	04.07.2012	03.06.2016
3116	I.T.I. – Integrovaná technická inspekce, s.r.o.	Praha	29.08.2012	29.06.2016
3117	DQS Czech s.r.o.	Kralupy nad Vlt.	24.10.2012	02.08.2016
3124	T Cert, s.r.o.	Praha	30.01.2013	24.01.2017
3125	VVUÚ, a. s.	Ostrava	29.01.2013	25.01.2017
3131	CERTLINE, s.r.o.	Brno	29.01.2013	13.03.2017
3137	LL-C (Certification) Czech Republic s.r.o.	Praha	27.12.2012	19.12.2017
3144	TÜV International s.r.o.	Praha	30.01.2013	23.01.2018
3151	TESYDO, s.r.o.	Brno	08.10.2012	25.06.2013
3156	AUDISO s.r.o.	Veverská Bítýška	29.01.2013	09.12.2013
3161	AZ Cert EU s.r.o.	Brno	29.01.2013	11.05.2014
3165	DQS Cert s.r.o.	Praha	17.10.2012	14.08.2014
3177	QSCert, spol. s.r.o.	Benešov	08.01.2013	01.10.2015
3184	KOMORA s.r.o.	Most	19.03.2013	20.10.2015
3202	3EC International, s.r.o.	Praha	17.01.2013	12.03.2017
3206	QUALIFOOD s.r.o.	Šumperk	18.07.2012	01.06.2013
3207	ASMcet, s.r.o.	Olomouc	16.08.2012	30.06.2015
3209	Systémové certifikace s.r.o.	Ostrava	24.10.2012	02.09.2013
3210	TAYLLOR & COX s.r.o.	Praha	29.01.2013	20.10.2013
3212	PRO-CERT s.r.o.	Praha	25.04.2012	10.02.2014
3217	Bohemia Certification s.r.o.	Praha	30.01.2013	02.12.2014

3. Schéma Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit

Schéma Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS) predstavuje spôsob, ktorým môže právny subjekt podnikania pristúpiť k zavedeniu systému environmentálneho manažérstva. Predstavuje jeden z kľúčových dobrovoľných environmentálnych nástrojov pre organizácie, ktoré chcú zhodnocovať a zlepšovať svoje environmentálne správanie.

Program EMAS vstúpil do platnosti v apríli roku 1995 na základe Nariadenia Rady ES č. 1836/93 o dobrovoľnej účasti priemyselných podnikov v systéme riadenia podniku a auditu z hľadiska ochrany ŽP a bol určený predovšetkým pre podniky z oblasti priemyslu. V súčasnosti je táto etapa označovaná ako EMAS I. Revízia nariadenia bola zrealizovaná v roku 2001, a to Nariadením EP a Rady ES č. 761/2001 o dobrovoľnej účasti organizácií v systéme riadenia podniku a auditu z hľadiska ochrany ŽP, označovaným ako EMAS II. Týmto novým nariadením došlo k niekoľkým úpravám. Docielilo sa napríklad rozšírenie platnosti z oblasti priemyslu na všetky ekonomické sektory vrátane služieb a verejných inštitúcií, taktiež zavedenie širšej účasti zamestnancov na procese zlepšovania vplyvu podniku na ŽP, či zavedenie loga programu, ktoré dovoľuje využívať zásadu, „kto robí viac pre životné prostredie než vyžadujú právne predpisy, zaslúži si byť odmenený v trhovom, konkurenčnom prostredí“ [5].

Jadro EMAS II predstavovala norma ISO 14001. V roku 2009 došlo k ďalšej, doposiaľ poslednej novelizácii tohto programu, čím dochádza k jeho zrušeniu a nahradeniu Nariadením EP a Rady ES č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit, tzv. EMAS III[6].

Do platnosti EMAS III vstúpil 10. januára 2010. Program EMAS II sa dostal v minulom období do vážnej krízy a preto sa EK snažila situáciu zlepšiť práve prijatím nového štandardu EMAS III. Táto revízia prináša niekoľko nových prvkov, ktoré zlepšujú použiteľnosť a dôveryhodnosť systému a podporujú jeho zviditeľňovanie a dosah. Vo všeobecnosti nariadenia o EMAS zabezpečujú rovnaké uplatňovanie požiadaviek EMAS v rámci celej EÚ a to stanovením spoločných pravidiel, postupov a základných požiadaviek. Na členské krajiny sú ponechané opatrenia, ktoré je možné primerane vykonať na národnej úrovni, ako napríklad opatrenia na zvýšenie účasti organizácií v EMAS a pod [7].

3.1. Schéma Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit v SR a ČR

V podmienkach Slovenskej republiky vykonanie jednotlivých nariadení o EMAS zabezpečuje zákon NR SR č. 468/2002 Z. z. o systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu (EMAS I). Ďalej zákon NR SR č. 491/2005 Z. z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov (EMAS II). Zákon NR SR č. 351/2012 o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskej únie pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov (EMAS III).

Inštitucionálne zabezpečenie EMAS v SR

- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky funguje ako gestor na úseku environmentálne orientovaného riadenia a auditu v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009.
- Slovenská národná akreditačná služba plní funkciu národného akreditačného orgánu vykonávajúceho akreditáciu environmentálnych overovateľov a dozor nad ich činnosťou.

- Slovenská agentúra životného prostredia predstavuje právnickú osobu poverenú MŽP SR vykonávať funkciu príslušného orgánu SR pre EMAS.
- Slovenska inšpekcia životného prostredia vydáva stanoviská k žiadostiam organizácií o registráciu v EMAS z hľadiska plnenia podmienok všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti starostlivosti o ŽP. Zároveň taktiež vykonáva štátny dozor a ukladá pokuty a sankcie.
- Krajské úrady životného prostredia koordinujú činnosti zabezpečované obvodnými úradmi a to v tom prípade, ak sa územie vplyvu nachádza na územných obvodoch viacerých obvodných úradov ŽP.
- Obvodné úrady životného prostredia poskytujú na požiadanie osoby poverenej MŽP SR všetky nevyhnutné informácie, ktoré MŽP potrebuje na rozhodovanie o žiadosti o registráciu, o žiadosti o predĺženie platnosti registrácie, o dočasnom pozastavení platnosti registrácie ako aj jeho zrušení a o zrušení registrácie organizácie v EMAS. Zároveň tiež informuje MŽP SR o stave ŽP na území vplyvu v súvislosti s registráciou organizácie v EMAS.

V Českej republike bol program EMAS realizovaný ešte pred ich vstupom do EÚ, podobne ako na Slovensku, avšak o pár rokov skôr. Zavedený bol na základe uznesení vlády, ktoré zabezpečujú úpravu tohto programu v podmienkach ČR. Ich aktualizácie taktiež súvisia s európskymi vývojovými etapami EMAS. Ide o nasledovné uznesenia:

- Uznesenie vlády ČR č. 466/1998 o schválení Národného programu zavedenia systému riadenia podnikov a auditu z hľadiska ochrany životného prostredia (EMAS I);
- Uznesenie vlády ČR č. 651/2002 o aktualizácii Národného programu zavedenia systému riadenia podnikov a auditu z hľadiska ochrany životného prostredia (EMAS II).

V prípade ČR sa aktualizácia uznesenia v súvislosti s prijatím EMAS III, zatiaľ len pripravuje, resp. nie je k dispozícii. Za základný rámec na fungovanie programu EMAS v ČR sú považované dva dokumenty. Prvým je národný program zavedenia systému riadenia podnikov a auditu z hľadiska ochrany životného prostredia : *Národní program EMAS*, ktorého hlavným cieľom je podpora neustáleho zlepšovania vplyvov činností organizácií na ŽP tým, že sú zavádzané systémy environmentálneho manažmentu v podnikoch. Fungovanie a činnosti systému sú pravidelne vyhodnocované, verejnosť a ďalšie zainteresované subjekty sú pravidelne informované formou environmentálnych prehlásení, či to, že pracovníci organizácie sú vhodnými formami vedené k aktívnej účasti na zavádzaní a fungovaní EMAS.

Druhý dokument predstavujú pravidlá na zavedenie systému riadenia podnikov a auditu z hľadiska ochrany ŽP, tzv.

Pravidla zavedení EMAS, ktoré stanovujú podmienky a povinnosti, za ktorých sa organizácie v ČR môžu dobrovoľne registrovať do programu EMAS. Ďalej tiež obsahujú konkrétne práva a povinnosti zúčastnených subjektov, environmentálnych overovateľov, akreditačného orgánu a štátu, ako tiež ustanovujú podmienky pre užívanie loga EMAS.

Inštitucionálne zabezpečenie EMAS v ČR

- Ministerstvo životného prostredia v ČR je garantom a zodpovedným orgánom programu EMAS. V jeho gescii bola zriadená tzv. Rada programu EMAS, dnes nazývaná Radou pre dobrovoľné nástroje. Rada predstavuje stály koncepčný, koordinačný a odborný poradný orgán ministra ŽP. Do pôsobnosti Rady spadajú činnosti ako je koncepčné riadenie a dohľad nad EMAS, posudzovanie návrhu na podporné programy, navrhovanie smerov rozvoja politiky ŽP na dotknutom úseku, realizácia iniciatívy zlepšenia Programu EMAS, rozvoj systému podpory a motivácie zavádzania EMAS, ako aj zadávanie prác pre Agentúru EMAS, ktorej činnosť prebrala CEN IA. Stretáva sa na zasadaniach v počte podľa potreby, najmenej však jedenkrát do roka. Má 21 členov, ktorými sú predseda, ďalší predstavitelia ústredným orgánov, odborových zväzov a asociácií, členovia Rady a tajomník. Predsedom je námestník ministra ŽP.
- Česká informačná agentúra životného prostredia, v skratke CENIA, predovšetkým zabezpečuje registráciu organizácií s overeným systémom EMAS. Ďalej tiež spravuje národný register EMAS, teda zverejňuje zoznam organizácií, ktoré boli zaregistrované, vedie aj zoznam akreditovaných environmentálnych overovateľov, certifikačných a konzultačných inštitúcií, či v prípade záujmu poskytuje informácie a odbornú podporu organizáciám žiadajúcim o registráciu, alebo organizáciám s už zavedeným systémom EMAS. Zaisťuje takisto vydávanie certifikátov EMAS v českej aj anglickej verzii, registrovaným organizáciám prepožičiava logo EMAS na identifikáciu systému riadenia ako aj k jeho propagácii a spolupracuje s ostatnými orgánmi činnými v oblasti EMAS.
- Český inštitút pre akreditáciu je národný akreditačný orgán, ktorý je zodpovedný za akreditáciu a dohľad nad environmentálnymi overovateľmi. Okrem programu EMAS zaisťuje akreditácie napr. v oblasti certifikácie systémov riadenia podľa normy ISO 9001 a ISO 14001.
- Česká inšpekcia životného prostredia je jeden z orgánov, ktoré sú priamo zapojené do procesu registrácie. Na základe žiadostí predkladá agentúre CENIA stanovisko k organizácii, ktorá žiada o registráciu v programe EMAS. Obsah tohto stanoviska tvorí zhodnotenie vplyvu organizácie na zložky ŽP, nakladanie s odpadmi či chemickými látkami, ďalej výskyt havárií a pokuty udelené v posledných dvoch rokoch od podania žiadosti.

3.2. Podmienky registrácie organizácie v EMAS

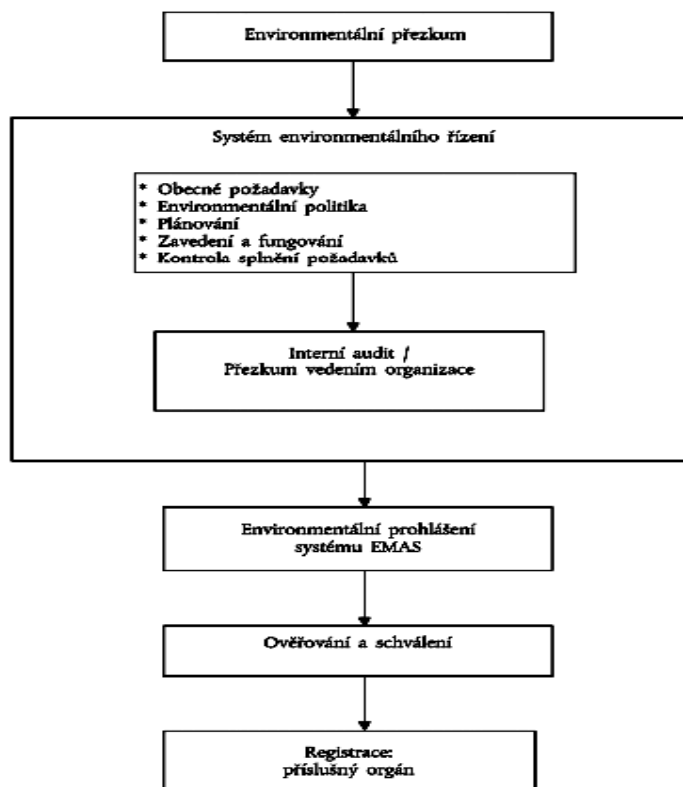
Pokiaľ sa podnik rozhodne, že chce pristúpiť k systému EMAS, musí spĺňať všetky ustanovenia dané aktuálnym Nariadením EP a Rady ES č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit. Dodržovanie nasledujúcich povinností a krokov je jedným zo základných kritérií pre úspešnú registráciu v tomto programe. Organizácie vo všeobecnosti musia:

- preukázať dodržiavania legislatívy v oblasti ŽP,

- zaviazat' sa k neustálemu zlepšovaniu vplyvu svojich činností na ŽP,
- ukázať, že vedú otvorený dialóg so všetkými zúčastnenými stranami,
- zapojiť zamestnancov podniku do zlepšovania vplyvu činnosti organizácie na ŽP
- zverejňovať a aktualizovať schválené environmentálne prehlásenia systému EMAS .

Všeobecný postup pre zavedenie systému EMAS v organizácií môžeme zhrnúť do nasledovných krokov:

- Vykonalie úvodného environmentálneho prieskumu v zmysle úvodnej analýzy všetkých činností, ktoré spoločnosť vykonáva, a to s cieľom určiť príslušné priame a nepriame environmentálne aspekty a príslušné právne predpisy v oblasti ochrany ŽP. Tento krok predstavuje jeden zo základných východísk pri zisťovaní skutočného stavu environmentálnych problémov a environmentálneho správania sa organizácie tesne pred zavedením systému environmentálneho manažérstva v podniku. Výsledky tohto preskúmania tvoria tiež dôležitý podklad pre vypracovanie environmentálnej politiky podniku.
- Zavedenie systému environmentálneho manažérstva v súlade s požiadavkami.
- Kontrola systému prostredníctvom interného environmentálneho auditu.
- Príprava environmentálneho vyhlásenia, ktoré bude venovať zvláštnu pozornosť výsledkom, ktoré podnik dosiahol vzhľadom ku svojim čiastkovým ako aj celkovým environmentálnym cieľom. Toto vyhlásenie je písomná informácia o environmentálnych vplyvoch a o environmentálnom správaní sa podniku, a tiež má obsahovať aj požiadavku neustáleho zlepšovania vplyvu podniku na ŽP.
- Splnenie predchádzajúcich krokov, teda environmentálny prieskum, systém environmentálneho manažérstva a environmentálne vyhlásenie je dôležité overiť a schváliť akreditovaným environmentálnym overovateľom.
- Po zrealizovanom overení je potrebné toto overenie zaslať príslušnému orgánu členského štátu, kde organizácia požiada o registráciu. PO registrácii je nutné vyhlásenie zverejniť.

Obrázok č.2: Postup implementácie systému EMAS [15]

Úlohy spočívajúce v overovaní a schvaľovaní systémov environmentálneho manažérstva v podniku môžu plniť len akreditovaní alebo licencovaní environmentálni overovatelia. Environmentálnym overovateľom sa rozumie subjekt posudzovania zhody v zmysle

Nariadenie EP a Rady č. 765/2008, alebo akékoľvek zoskupenie týchto subjektov, ktoré získalo akreditáciu alebo licenciu podľa tohto nariadenia. Ich hlavnou kvalifikáciou je dôkladná znalosť požiadaviek systému EMAS a znalosť všeobecnej problematiky ŽP. Tieto subjekty sú nezávislé na overovanom podniku, ktorý získal akreditáciu v súlade s nariadením. Priebeh overovania spočíva v preskúmaní dokumentácie EMAS overovateľom ešte pred návštevou samotného podniku, návštevou organizácie a konzultácií so zamestnancami zavedený systém environmentálneho manažmentu, ďalej vo vypracovaní správy z overovania a vyjadrení sa k návrhom vedenia organizácie na riešenie problémov a nesúladov uvedených v správe. Po úspešnom overení overovateľ vydá vyhlásenie o činnosti environmentálneho overovateľa, ktoré organizácia priloží k žiadosti o registráciu v EMAS.

Pre informácie o akreditovaných environmentálnych overovateľov sa organizácie môžu obrátiť na príslušný orgán EMAS vo svojom členskej štáte, čo je Slovenská agentúra životného prostredia v prípade SR a Česká informačná agentúra životného prostredia v ČR, alebo na akreditačný, alebo licenčný orgán EMAS zodpovedný za akreditáciu overovateľov systému EMAS, čo predstavuje v SR Slovenská národná akreditačná služba a v ČR Český inštitút pre akreditáciu. Overovatelia môžu vykonávať svoju činnosť v každej členskej krajine EÚ, samozrejme len v odvetviach, pre ktoré im bola akreditácia udelená. Informácie o environmentálnych overovateľoch sú k dispozícii buď na web stránke Komisie týkajúcej sa systému EMAS, alebo prostredníctvom príslušných orgánov v členských štátoch EÚ.

V SR sú environmentálni overovatelia akreditovaní Slovenskou národnou akreditačnou službou, ktorá dohliada na ich činnosť.

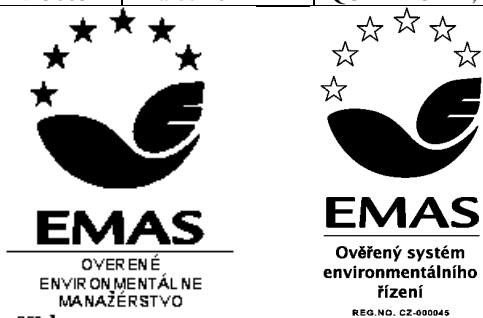
Tabuľka č. 4: Environmentálni overovatelia v SR [16]

Registračné číslo	Dátum vydania osvedčenia o akreditácii	Overovateľ	Web stránka	Sídlo
231/E-001		ASTRAIA® Certification, s.r.o.	http://www.astrai.sk/	Nitra

V ČR národný akreditačný orgán, ktorý je zodpovedný za akreditáciu a dohľad nad environmentálnymi overovateľmi predstavuje Český inštitút pre akreditáciu. V súčasnosti v ČR existujú štyri akreditované subjekty vykonávajúcimi overovanie EMAS tabuľka č.5.

Tabuľka č. 5 Environmentálni overovatelia v ČR [17]

Registračné číslo	Dátum vydania osvedčenia o akreditácii	Overovateľ	Web stránka	Sídlo
CZ-V-5001	November 200	CERT-ACO, s.r.o.	www.cert-aco.cz	Kladno
CZ-V-5003	August 2003	Elektrotechnický zkušební ústav, s. p.	www.ezu.cz	Praha
CZ-V-5004	Apríl 2004	STAVCERT Praha, spol. s r.o.	www.stavcert.cz	Praha
CZ-V-5005	Marec 2011	QUALIFORM, a.s.	www.qualiform.cz	Brno

Obrázok č.3: Logo EMAS v SR a ČR [18], [19]

EMAS v podmienkach SR

EMAS v podmienkach Slovenska uplatňuje len niekoľko rokov, počet registrovaných organizácií v tejto schéme, nie je taký významný. Prvým podnikom na Slovensku, ktorý získal národnú registráciu EMAS s registračným číslom 01/2001 bolo Quelle Slovensko. Overenie systému v tomto prípade vykonal zahraničný akreditovaný environmentálny overovateľ zo spoločnosti Intechnica, GmbH, Norimberg. Od dátumu prvej registrácie na Slovensku mal počet registrovaných organizácií v schéme EMAS do roku 2010 stúpajúcu tendenciu. Ďalšími spoločnosťami, ktoré získali registráciu v EMAS boli v roku 2004, a následne opäť v roku 2007 Messer Slovnaft, s.r.o., Bratislava, v roku 2006 Matador Rubber, s.r.o. Púchov, ďalej v roku 2007 INA Kysuce, a.s., Kysucké Nové Mesto a spoločnosť INA SKALICA, spol. s r.o., Skalica, v roku 2008 SEWA, a.s. Bratislava a nakoniec v roku 2010 spoločnosť CENVIS, s.r.o. so sídlom v Bratislave. V roku 2008 bola na vlastnú žiadosť organizácie zrušená registrácia organizácii Matador Rubber, s.r.o. Púchov, v roku 2010 pozastavená registrácia z dôvodu majetkových a organizačných zmien organizácii Quelle, s.r.o. v Bratislave a v roku 2010 taktiež skončila platnosť registrácie spoločnosti Messer Slovnaft, s.r.o. V roku 2011 bola registrácia v schéme pozastavená spoločnostiam INA SKALICA spol. s r.o. Skalica a INA Kysuce a.s. Kysucké Nové Mesto z dôvodu neplnenia požiadaviek udržania registrácie v súvislosti s prechodom na nový typ registrácie, ktorú ponúka nariadenie ES č. 1221/2009 - združená registrácie v EÚ.

V súčasnosti teda na Slovensku existujú len 2 organizácie registrované v EMAS. [20] Tabuľka č.6.

Tabuľka č.6: Zoznam registrovaných subjektov v EMAS na SR [21]

Registračné číslo	Dátum registrácie	Názov organizácie	Web stránka	Sídlo	Environmentálny overovateľ
SK - 0006	November 2008	SEWA, a.s.	www.sewa.sk	Bratislava	ASTRAIA, s.r.o.
SK - 0007	Jún 2010	CENVIS, s.r.o.	www.cenvis.sk	Bratislava	ASTRAIA, s.r.o.

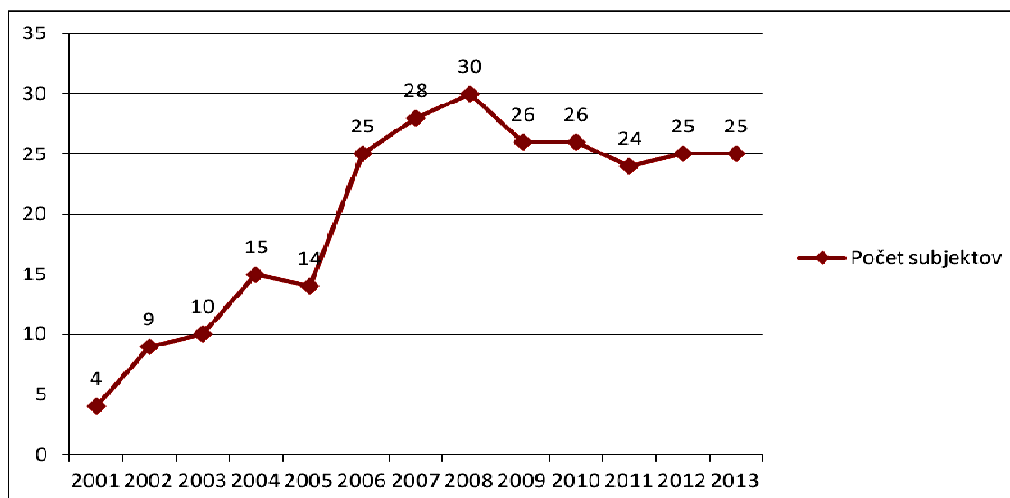
Registrácia v EMAS v ČR

V porovnaní so Slovenskou republikou, sa registrácia v EMAS začala v Čechách realizovať o niečo skôr. Podobne ako v prípade Slovenska, však od začiatku môžeme pozorovať výrazný nárast českých podnikov registrovaných v EMAS. Z počiatočných štyroch podnikov sa do roku 2008 vyšplhal počet registrácií až na úctyhodných 30 organizácií. Počas tohto obdobia bol najvýraznejší nárast registrácií zaznamenaný v oblasti stavebníctva. V roku 2008 bola tiež zaregistrovaná jedna spoločnosť v sektore nakladania s odpadmi ako aj prvá verejná inštitúcia v ČR – CENIA. Z hľadiska veľkostnej kategórie prevažujú veľké podniky s viac ako 250 zamestnancami. V roku 2009 však hlavne v dôsledku vysokej finančnej náročnosti na udržiavanie systému v súvislosti s hospodárskou a finančnou krízou, ukončilo svoju registráciu 5 organizácií. Jedinou novou organizáciou, registrovanou v tomto roku, bolo Ministerstvo ŽP, a to ako prvý orgán štátnej správy v rámci nových členských krajín EÚ. Ku koncu roku 2009 tak bolo v ČR registrovaných dokopy 26 organizácií, z toho 11 veľkých, 13 stredných a 3 malé organizácie. Najrozšírenejšou oblasťou aj naďalej bol stavebný priemysel. V roku 2010 počet organizácií v EMAS ostal nezmenený, ako aj najrozšírenejšia oblasť. V súčasnosti v podmienkach ČR existuje 25 registrovaných organizácií v EMAS, pričom ich prehľad prináša nasledujúca tabuľka.

Tabuľka č.7: Zoznam registrovaných subjektov v EMAS v ČR [22]

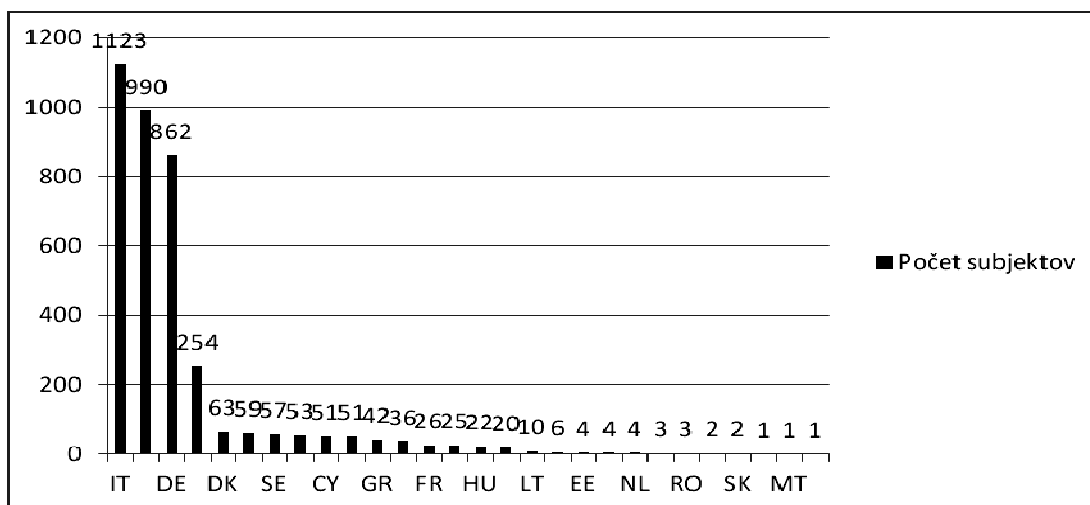
Registračné číslo	Dátum registrácie	Názov organizácie	Web stránka	Environmentálny overovateľ
CZ - 000014	Jún 2004	OHL ŽS , a.s.	www.ohlzs.cz	STAVCERT Praha, spol. s r.o.
CZ - 000017	December 2004	OEZ, s.r.o.	www.oez.cz	Elektrotechnicky zkusebni ustav,s.p.
CZ - 000021	November 2005	IMOS Brno, a.s.	www.imosbrno.eu	QUALIFORM, a.s.
CZ - 000022	November 2005	Teplárna Strakonice, a.s.	www.tst.cz	Elektrotechnicky zkusebni ustav, s.p.
CZ - 000023	Január 2006	Alpiq Generation (CZ) s.r.o.	www.generation.alpiq.cz	CERT-ACO, s.r.o.
CZ - 000025	Marec 2006	GEOSAN GROUP a.s.	www.geosan-group.cz	CERT-ACO, s.r.o.
CZ - 000026	Apríl 2006	HAVI Logistics s.r.o.	www.havi-logistics.com	CERT-ACO, s.r.o.
CZ - 000027	Máj 2006	Subterra a. s.	www.subterra.cz	STAVCERT Praha, spol. s r.o.
CZ - 000028	Máj 2006	HBH Odpady s.r.o.	www.holesak.cz	Elektrotechnicky zkusebni ustav, s.p.
CZ - 000031	Júl 2006	HOCHTIEF CZ a.s.	www.hochtief.cz	STAVCERT Praha, spol. s r.o.
CZ - 000032	September 2006	Metrostav a.s.	www.metrostav.cz	STAVCERT Praha, spol. s r.o.
CZ - 000033	Október 2006	VCES a.s.	www.vces.cz	CERT-ACO, s.r.o.
CZ - 000037	August 2007	STRABAG a. s., o.z. pozemní stavitelství závod České Budějovice a Praha	www.strabag.cz	STAVCERT Praha, spol. s r.o.
CZ - 000038	Február 2008	RELIMEX spol.s.r.o.	www.relimex.cz	Elektrotechnicky zkusebni ustav,s.p.
CZ - 000039	Február 2008	KONSTRUKTIVA KONSIT a.s.	www.konsit.cz	STAVCERT Praha, spol. s r.o.
CZ - 000040	Máj 2008	UNISTAV a.s.	www.unistav.cz	STAVCERT Praha, spol. s r.o.
CZ - 000041	Máj 2008	POHL cz, a.s.	www.pohl.cz	STAVCERT Praha, spol. s r.o.
CZ - 000042	Júl 2008	GEMA ART GROUP a.s.	www.gemaart.cz	STAVCERT Praha, spol. s r.o.
CZ - 000045	Január 2010	Město Chrudim	www.chrudim-city.cz	Elektrotechnicky zkusebni ustav,s.p.
CZ - 000046	Jún 2010	EKOZIS spol. s r.o.	www.ekozis.cz	STAVCERT Praha, spol. s r.o.
CZ - 000048	Máj 2012	BOMBARDIER TRANSPORTATION Czech Republic a.s.	www.bombardier-transportation.cz	Elektrotechnicky zkusebni ustav,s.p.
CZ - 000049	Jún 2012	Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.	www.hyundai-motor.cz	Elektrotechnicky zkusebni ustav, s.p.
CZ - 000050	Júl 2012	Městský úřad Jilemnice	www.mestojilemnice.cz	STAVCERT Praha, spol. s r.o.
CZ - 000051	September 2012	Krajský úřad Moravskoslezského kraje	www.kr-moravskoslezsky.cz	CERT-ACO, s.r.o.
DE - 158 - 00016 ¹	Január 2013	INA Lanškroun, s r.o.	www.schaeffler.cz	-

¹ Spoločnosť INA Lanškroun, spol. s r.o. bola zaregistrovaná v Nemecku v rámci korporátnej registrácie Schaeffler Technologies AG & Co. KG

Obrázok č.4: Vývoj počtu registrácií organizácií v EMAS v ČR

Vzhľadom na uvedené údaje o počte a vývoji subjektov zaregistrovaných v schéme EMAS a ich vzájomné porovnanie v rámci sledovaných krajín, môžeme jednoznačne konštatovať, že Česká republika je pred Slovenskom, čo sa týka uplatňovania tohto konkrétneho nástroja. Na Slovensku môžu logo EMAS využívať len 2 spoločnosti, v Českej republike je to 25 firiem. Uplatňovanie tohto nástroja s inými vyspelými krajinami v EÚ v SR a ČR výrazne zaostáva. Prehľad úrovne využívania tohto nástroja v prostredí ostatných členských krajín EÚ prezentuje obrázok č. 5.

Obrázok č. 5: EMAS vo vybraných krajinách EÚ

Výhody vyplývajúce zo zavádzania systému EMAS do prostredia právnych subjektov podnikania sa premietajú aj do ich konkurencieschopnosti a výkonnosti vo vzťahu k zložkám životného prostredia. Prekážky, ktoré bránia úspešnému zavádzaniu EMAS v organizáciách môžeme vymedziť ako nevýhody samotného EMAS. Výhody a nevýhody zavedenia systému EMAS pre podnik, prezentuje tabuľka č.8

Tabuľka č. 8: Výhody a nevýhody EMAS

Prínosy/ výhody zavedenia EMAS	Prekážky / nevýhody v zavádzaní EMAS
<p><i>Lepšie výsledky v oblasti ŽP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kvalitná starostlivosť o ŽP ▪ prevencia znečisťovania ŽP ▪ postupné zlepšovanie stavu ŽP v dôsledku zodpovedného prístupu organizácie k jeho ochrane a ich záväzkov k neustálemu zlepšovaniu ▪ zvýšenie informovanosti verejnosti o vplyvoch podnikateľskej činnosti na ŽP a jej oboznámenie so zámermi organizácie v oblasti ochrany ŽP 	<p><i>Organizačné a finančné prekážky pri uplatňovaní EMAS</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ byrokracia ▪ priame finančné náklady na zavedenie systému v organizácii (platba nezávislému environmentálnemu overovateľovi) ▪ nedostatok vlastných pracovných síl v organizácii, zaoberajúcich sa touto problematikou ▪ problémy s motiváciou zamestnancov ▪ požiadavka na pravidelné zverejňovanie environmentálneho prehlásenia
<p><i>Konkurenčná výhoda</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zvýšenie/udržanie konkurencieschopnosti na zahraničných i domácich trhoch ▪ výhoda pri výberovom konaní (požiadavky pre EMAS môžu byť zahrnuté do kritérií pre zelené verejné obstarávanie). ▪ výhoda pri poistení (podnik je vnímaný ako menej rizikový práve pre zníženie miery rizika vzniku a negatívnych dopadov prípadných havarijných situácií a situácií havarijného ohrozenia) 	
<p><i>Lepšie výsledky vo finančnej oblasti podniku</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ účinné využívanie a úspora zdrojov ▪ znížovanie nákladov (najmä v oblasti materiálovej a energetickej spotreby) 	<p><i>Nedostatočná informovanosť a zrozumiteľnosť</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatočné vedomie, pokiaľ ide o príslušné právne požiadavky v oblasti životného prostredia ▪ Nedostatočná zrozumiteľnosť, pokiaľ ide o prínos a samotné fungovanie EMAS ▪ nedostatočné ohodnotenie zo strany zainteresovaných strán, ako je štát, verejnosť, či celkovo trh ▪ nedostatočná propagácia loga EMAS
<p><i>Skvalitnenie systému riadenia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kvalitný systém environmentálneho manažérstva overený akreditovaným environmentálnym overovateľom ▪ riadenie environmentálnych rizík ▪ garancia úplnej zhody z legislatívou ŽP ▪ zníženie rizika poplatkov spojených s nedodržaním legislatívy ŽP ▪ úľavy z právnych predpisov ▪ skvalitnenie vývoja nových výrobkov a služieb 	
<p><i>Zvýšenie dôveryhodnosti, reputácie a transparentnosti</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nezávisle overené environmentálne informácie ▪ využívanie loga EMAS ako marketingového nástroja ▪ zvýšenie obchodných príležitostí na trhoch, kde sa vyžaduje, aby poskytovanie služieb a produkty boli environmentálne vhodné ▪ zlepšené vzťahy so zákazníkmi, verejnosťou a regulačnými orgánmi ▪ zvýšenie dôvery verejnosti, správnych úradov a samosprávy voči organizácii ▪ zlepšenie povesti a imidžu organizácie, verejnej mienky a prestíže 	<p><i>Iné prekážky</i></p> <p>A) koexistencia iných systémov environmentálneho riadenia</p> <p>B) obmedzená zemepisná pôsobnosť EMAS</p>
<p><i>Zlepšenie postavenia a motivácie zamestnancov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zlepšené pracovné prostredie ▪ väčšia schopnosť tímovej práce zamestnancov ▪ zvýšenie informovanosti o kvalite ŽP u všetkých zamestnancov organizácie ▪ zvýšená angažovanosť zamestnancov (na základe zapojenia podniku do procesu EMAS môže každý zamestnanec prispieť k dosahovaniu vyššie uvedených výhod a prínosov – prostredníctvom inovatívnych nápadov, návrhov zlepšenia, zmeny vlastného správania a spolupráce s ostatnými zamestnancami) 	

Konkrétne prínosy z EMAS v jednotlivých krajinách EÚ prinášajú aj ďalšie výhody. Sú to úľavy z právnych predpisov, pre organizácie registrované v EMAS na Slovensku.

Pre podniky s registráciou EMAS platí automatické predĺženie frekvencie medzi preskúmaniami podmienok integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania o dva roky, teda interval sa predlžuje z ôsmich na desať rokov.

Ďalšou výhodou je zohľadňovanie EMAS registrácie pri plánovaní a výkone dozoru v oblasti ochrany ŽP. Ako príklad z ČR je možné uviesť to, že EMAS je uvedený v zákone č. 137/2006 Sb v ČR., o verejných zákazkách, v tom zmysle, že obstarávateľ môže v rámci preukázania technických kvalifikačných predpokladov požadovať predloženie dokladu o registrácii EMAS z hľadiska ochrany ŽP.

Podnik má teda v prípade takýchto požiadaviek v procese verejného obstarávania konkurenčnú výhodu.

ZÁVER

Základná koncepcia environmentálneho manažérstva a aplikácia systémového prístupu na podnikovej úrovni prostredníctvom EMS a EMAS prispieva k ochrane životného prostredia a umožňuje zhrnúť všetky podnikové aktivity do jedného integrovaného programu. Cieľom je vybudovať environmentálne manažérstvo ako integrovanú súčasť podnikového manažérstva, ktoré v prepojení na systém manažérstva kvality a tímovú spoluprácu všetkých vertikálnych a horizontálnych zložiek využitím štatistických nástrojov riadenia procesov a ich výsledkov je základom komplexného manažérstva kvality a systému environmentálneho manažérstva. Strategické ciele environmentálneho manažérstva sú orientované na uskutočnenie opatrení a zlepšenie úrovne environmentálnych záťaží organizácie a aktivít týkajúcich sa ochrany životného prostredia v celom reprodukčnom procese.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- [1] GÁLOVÁ, L.: Nástroje environmentálnej politiky EÚ. In: Medzinárodné vzťahy. EU v Bratislave 2008, s. 132-141, ISSN 1336-1562
- [2] ZÁHORANOVÁ, S.: Stratégia uplatňovania dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky v SR. In: Enviromagazín, Slovenská agentúra životného prostredia 2008, s. 10-13, ISSN 1335-1877
- [3] MŽP SR: Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2011: výskumná správa. Bratislava: SAŽP, 2012, s. 25
- [4] ZÁHORANOVÁ, S.: Stratégia uplatňovania dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky v SR. In: Enviromagazín, Slovenská agentúra životného prostredia 2008, s. 10-13, ISSN 1335-1877
- [5] KOLLÁR, V. - PIATRIK, M.: Účel a postupnosť zavádzania systém environmentálneho manažérstva podľa normy STN EN ISO 14001 a EMAS v organizáciách SR. In: Studia commercialia Bratislavensia, Bratislava, Published by Versita 2012, s.42-57, ISSN 1337-7493
- [6] KOLLÁR, V. - PIATRIK, M.: Účel a nevyhnutnosť prechodu EMAS I na EMAS III pri zavádzaní systémov environmentálneho manažérstva v organizáciách SR. - In Studia commercialia Bratislavensia, Bratislava: Published by Versita, 2012, s. 42-57
- [7] ÚRAD VLÁDY SR: Rokovanie vlády Slovenskej republiky, [online]. 2010. [cit. 2013-09-26]. Dostupné na internete: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-62236?prefixFile=m_>.
- [8] Logo EMAS. - SAŽP. [online]. 2012. [cit. 2013-09-26]. Dostupné na internete: <http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1551>-
- [9] RUSKO, M., 2004. Environmentálne orientovaný manažment v praxi manažéra. - Žilina: Strix. Edícia EV-2, Prvé vydanie, ISBN 80-969257-1-7, 190 s.
- [10] KRÁLIKOVÁ, Ružena - BADIDA, Miroslav Environmentálne merania a monitoring v strojárstve - 1. vyd - Košice: Reprocentrum - 2010. - 150 s. - ISBN 978-80-553-0646-9.
- [11] RUSKO, M., 2010: Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo. - Žilina: Strix, Edícia EV-7, 4. revidované vydanie. ISBN 978-80-89281-58-9. 335 s.
- [12] EUROSTAT. 2012. *Sustainable development indicators* [online]. 2012. [cit. 2013-09-26]. Dostupné na internete: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/sdi/indicators>>.
- [13] SNAS. Dostupné na internete: <http://www.snas.sk/index.php?p=4&ps=51&l=sk&ts=1&id_druh=9>.
- [14] Český inštitút pro akreditaci. Dostupné na internete: <<http://www.cia.cz/default.aspx?id=19&scopeId=10>>
- [15] *Postup implementácie systému EMAS*. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:076:FULL:CS:PDF>
- [16] *Environmentální overovatelia v SR*. Dostupné na internete: <http://www.astraia.sk/uploads/media/ZI2012%20Zakladna%20informacia%20o%20EMAS.df>
- [17] *Environmentální overovatelia v ČR*. - Dostupné na internete: [http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/CENMSFKW5FDI](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/CENMSFKW5FDI)
- [18] *Logo EMAS v SR*. - Dostupné na internete: <http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1551>
- [19] *Logo EMAS v ČR*. - Dostupné na internete: <http://www1.cenia.cz/www/node/305>
- [20] Dostupné na internete: http://www1.enviroportal.sk/indikatory/detail.php?id_indikator=3965
- [21] *Zoznam registrovaných subjektov v EMAS na SR*. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/environment/emas/register/>
- [22] *Zoznam registrovaných subjektov v EMAS v ČR*. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/environment/emas/register/>

ADRESA AUTORA:

Vojtech KOLLÁR, prof. Ing., PhD., Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave, Ústav verejnej správy, Furdekova 16, 851 04 Bratislava 5, Slovenská republika

RECENZENT:

Karol BALOG, prof. Ing. PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta v Trnave, Ústav bezpečnosti, environmentu a kvality, Trnava, Slovenská republika